

## Oponentský posudok

**na habilitačnú prácu Mgr. Zbigniewa Barabasza, PhD.: Wybrane czynniki warunkujące wytrzymałość aerobowa 20 letniej młodzieży (Wybrané determinanty aeróbnej vytrvalosti u 20-ročnej mládeže) Prešovská univerzita, Fakulta športu, 2012, 158 strán, 200 literárnych prameňov, 86 tabuliek, 23 obrázkov, slovenské a anglické rezumé, prílohy.**

Posudok predkladá: prof. PhDr. Michal Belej, CSc.

Predložená habilitačná práca je súčasťou výskumného projektu: „Telesná aktivita pre celý život - poľsko-slovenská platforma pre telesnú kultúru a propagáciu zdravia študentov“. Tento projekt bol spolufinancovaný Európskou úniou v rámci Karpatského euroregionu. Koordinátorom projektu bola PWŜZ v Krosne a spoluriešiteľmi Fakulta športu Prešovskej univerzity v Prešove a Univerzita v Rzeszowe.

Mgr. Zbigniew Barabasz, PhD. v tejto práci predkladá analýzu vplyvu vybraných činiteľov podmieňujúcich aerobnú vytrvalosť 20-ročnej vysokoškolskej prihraničnej poľskej a slovenskej mládeže. Autor vychádza z poznania, že aerobná vytrvalosť je považovaná za jednu zo základných pohybových schopností na báze ktorej sa dajú rozvíjať ďalšie pohybové schopnosti a športová výkonnosť v rôznych športových disciplínach. Zároveň je vhodným indikátorom úrovne obehového systému organizmu a v súčinnosti s ďalšími činiteľmi aj preventívnym prostriedkom zdravého spôsobu života.

V teoretickom vstupe do problematiky v logickom slede analyzuje vybrané činitele, ktoré môžu vplývať na úroveň aerobnej vytrvalosti (genetické, somatické, fyziologické, sociálno-kultúrne, edukačné systémy, pohybová aktivita vo voľnom čase). Uvádza prehľad diagnostických prostriedkov (testov) na identifikáciu aerobnej vytrvalosti, normy hodnotenia, metódy a formy jej hodnotenia. V tejto časti práce autor preukázal požadovanú orientáciu v zvolenej problematike. Kriticky porovnával a zaujímal hodnotiace stanoviská k doterajším výsledkom výskumu. Škoda, že sa neopieral aj o slovenskú publikáciu Moravec, R. - Kampmiller, T. - Sedláček F.: Eurofit – telesný rozvoj a pohybová výkonnosť školskej populácie. Bratislava, SVSTVŠ, 1996.

Cieľ práce je formulovaný stručne a výstižne, až na použitý termín „modifikovaní činitelia“. Ktorí činitelia a ako boli modifikovaní? Zaujímavá je kombinácia stanovených vedeckých otázok so súbežnou formuláciou hypotéz.

Voľba metód analýzy získaných výsledkov, dvoch rozdielnych stupníc zberu dát (intervalovej a nominálnej) svedčí o správnej voľbe dvoch rozdielnych spôsobov analýzy rozptylu: ANOVA - parametrickým a Kruskala - Walisa - neparametrickým. V súvislosti s voľbou týchto prístupov sa žiadalo aj v metodike vymenovať, ktoré z použitých premenných boli vyhodnocované týmito dvoma spôsobmi. Podobne aj pri voľbe metód zisťovania závislosti, mnohonásobnou represnou analýzou a poradovou koreláciou. Zvýšilo by to prehľadnosť metodologických prístupov.

Analýza výsledkov práce je spracovaná podľa poradia stanovených otázok a hypotéz. U oboch pohlaví vysokoškolákov sa potvrdila negatívna závislosť aerobnej vytrvalosti s tukovými indikátormi stavby tela (hmotnosť, % tuku, BMI) a nesignifikantná s výškou tela.

Jednoznačne sa nepotvrdila závislosť erobnej vytrvalosti od spoločensko-ekonomických podmienok (miesto bývania, vzdelanie rodičov, finančná situácia), čo signalizuje ich postupné vyrovňovanie medzi jednotlivými regiónmi.

Nepotvrdil sa ani očakávaný pozitívny vplyv edukačných systémov, aj pri súčasnom rozdielnom počte povinných vyučovacích hodín telesnej výchovy na základných a stredných školách (v Poľsku – 4 hodiny, na Slovensku 2-3 hodiny). Naopak pohybová aktivita vo voľnom čase mala pozitívny vplyv na aerobnú vytrvalosť. Časť vysokoškolskej mládeže má negatívny názor na povinnú telesnú výchovu. Nad týmito zisteniami by sa mali zamyslieť aj vysokoškolské telovýchovné prípravky v oboch krajinách.

Negatívny vplyv fajčenia a alkoholu sa potvrdil iba u mužov, u žien nie, čo bude pravdepodobne súvisieť s rozdielnym množstvom a frekvenciou používania. Subjektívne hodnotenie kvality zdravia koreluje s úrovňou aerobnej vytrvalosti. Úroveň zdravia hodnotená na základe aerobnej vytrvalosti, podľa noriem H-RF, je u vysokoškolákov nedostatočná, čo je vážnou výstrahou. Výsledkom výskumu sú autorom zostavené 5-stupňové normy hodnotenia aerobnej vytrvalosti pre obe pohlavia 20-ročnej mládeže Poľska a Slovenska.

Autor pri analýze výsledkov výskumu v tejto oblasti preukázal dobrý prehľad o súčasných výsledkoch výskumu. Tieto dokázal náležite porovnávať s vlastnými a vyvodzovať adekvátne závery. Súčasne pri komplikovanom výskume preukázal potrebnú metodologickú erudíciu pri spracovaní, komentovaní a hodnotení štatistických údajov. Habilitačná práca je doložená potrebnými štatistickými údajmi (tabuľkami, obrázkami) v texte i prílohe. Práca obsahuje všetky náležitosti požadované príslušnou vyhláškou.

Otázky:

1. Aký význam pripisujete diagnostike vytrvalostných predpokladov na základe analýzy DNA?
2. Aký pohybový podnet považujete za optimálny pre rozvoj aerobnej vytrvalosti pre túto vzorku populácie?
3. V čom vidíte nízku efektívnosť súčasných edukačných systémov na rozvoj aerobnej vytrvalosti mládeže?

Záver

Habilitačná práca prináša aktuálne poznatky o stave aerobnej vytrvalosti 20-ročnej vysokoškolskej poľskej a slovenskej mládeže v Karpatskom regióne. Zaoberá sa vplyvom vybraných somatických, fyziologických, sociologicko-kultúrnych a edukačných systémov na jej úroveň a zdravie mládeže. Výsledky sú využiteľné pri inovácii výchovných systémov, formovaní celoživotnej pohybovej aktivity a zdravého spôsobu života.

Habilitant preukázal v práci potrebnú teoretickú a metodologickú, i organizačnú pripravenosť riešiť výskumné projekty. Odporúčam Mgr. Zbigniewowi Barabaszowi, PhD. udeliť vedecko-pedagogickú hodnosť „docent“ vo vednom odbore 8.1.3 športová edukológia.